

05.10.2020

Asia/20

§ 639

Valtuutettu Mikko Särelän toivomusponsi erityisen tuen tarpeessa olevien lasten asemasta ja erillisrahoituksen vaikuttavuudesta

HEL 2019-012434 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 27.11.2019 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esiteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään talousarviota vuodelle 2020 kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Mikko Särelän ehdottaman toivomusponnen:

"Valtuusto edellyttää, että kaupunki olemassa olevien määrärahojen puitteissa selvittää mahdollisuudet erityisen tuen tarpeessa olevien lasten aseman parantamiseksi varhaiskasvatuksessa ja kouluissa sekä selvittää mahdollisuudet erityisen tuen tarpeessa olevien lasten erityisrahoituksen käyttötapojen, vaikuttavuuden ja alueellisen kohdistumisen parantamiseksi."

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunkistrategian yksi keskeinen painopiste on nuorten syrjäytymiskiirteen katkaiseminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Mukana-ohjelmalla tavoitellaan systeemistä muutosta, jolla lasten ja nuorten syrjäytyminen ja kaupungin alueellinen eriytyminen vähenevät. Hyvinvointia tulee tukea jo ennen ongelmien ilmaantumisista ja lapsuudessa ilmeneviin signaaleihin reagoida ennen vaikeita oireita.

Koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen ja eriarvoisuuden vähentämiseen sekä oppimisen tuen järjestämiseen saadaan rahoitusta tällä hetkellä useasta lähteestä ja keskenään erilaisille ajanjaksoille. Tämä vaikeuttaa opetuksen järjestäjän pitkäjänteistä taloussuunnittelua ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnossa on kuvattu yksityiskohdaisesti, miten ja millaisilla summilla erillisrahoitusta on varhaiskasvatuksessa ja kouluissa kohdennettu. Määrärahoja osoitetaan merkittävästi myös ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen järjestämiseen. Riittäväällä henkilöstömäärällä tuen tarpeiden tunnistaminen ja annetun tuen oikea-aikaisuus paranevat.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on pitänyt lausunnossaan tärkeänä, että sekä kaupungin omassa että ulkopuolisessa rahoituksessa tulisi olla jatkuvuutta, jolloin se antaisi enemmän liikkumavaraa ja mahdollistaisi pitkäjänteisen suunnittelun. Yksittäisten hankkeiden sijaan tulisi laajentaa yleiskatteellista valtionosuutta, jolloin opetuksen järjestäjät saisivat itse päättää, miten määrärahat käytetään.

Kaupunginhallituksen vastaus on kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava pöytäkirjan ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua pöytäkirjan hyväksymisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

05.10.2020

Asia/20

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 28.09.2020 § 615

HEL 2019-012434 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

28.09.2020 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Reetta Vanhasen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 16.06.2020 § 148

HEL 2019-012434 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon Mikko Särelän toivomusponnosta erityisen tuen tarpeessa olevien lasten erityisrahoituksen käyttötapojen, vaikuttavuuden ja alueellisen kohdistumisen parantamisen selvittämisestä:

Lukuvuonna 2019–2020 suomenkielisessä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa esiopetus mukaan lukien erityistä tukea saavia lapsia on 6,3 % ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa 2%. Suomenkielisessä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

perusopetuksessa erityistä tukea saavia oppilaita on 13,1 % ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 7,9 %.

Erityistä tukea saavien lasten perusrahoitus

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa pääosa lapsen tukemisen henkilöstöstä on jaettu ja tarkistetaan joka toinen vuosi varhaiskasvatusalueen hoidossa olevien lasten lukumäärän perusteella. Osa tuen henkilöstöresurssista käytetään koko kaupunkia palveleviin tukiin.

Peruskoulut saavat sekä koulukohtaista että oppilaskohtaista määrärahaa. Oppilaskohtaista määrärahaa koulu saa muun muassa erityisen tuen oppilaasta yleisopetuksen ryhmässä tai erityisluokalla sekä suomi/ruotsi toisena kielenä oppilaiden määrän mukaisesti.

Kaupungin myönteisen erityiskohtelun rahoitus

Varhaiskasvatus saa myönteiseen erityiskohteluun ja kaupunkirakenteesta johtuvien alueellisten hyvinvointierojen tasaamiseen 1,3 miljoonaa euroa vuodessa. Resurssista 1,23 miljoonaa euroa on jaettu varhaiskasvatusalueille ja 70 000 euroa leikkipuistotoimintaan. Rahalla on saatu erikseen sovitulla asuma-alueilla suunnattua resursseja lapsille perusmitoitusta enemmän.

Perusopetus saa myönteiseen erityiskohteluun ja kaupunkirakenteesta johtuvien alueellisten hyvinvointierojen tasaamiseen 2,53 miljoonaa euroa. Lisämäärärahan on tehty tänä vuonna 0,45 miljoonan euron korotus. Tämä koulukohtainen lisämääräraha on jaettu kaikkien perusopetuksen koulujen yleisen ja tehostetun tuen oppilaiden määrän perusteella. Suurin osa rahasta käytetään opettajien ja avustajien palkkaamiseen.

Kaupunginhallituksen lisämäärärahat avustajien ja erityisopettajien palkkaamiseen

Kaupunginhallitus on myöntänyt 2020 varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen erillistä lisämäärärahaa erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden tukemiseen 1,1 miljoonaa euroa, josta esiopetukseen on kohdennettu 120 000 euroa. Perusopetuksessa erillismääräraha on kohdennettu yleisen ja tehostetun vahvistamiseen lisäämällä laaja-alaisten erityisopettajien resurssia kaikille niille kouluille, joille ei ole myönnetty yli 50 000 euroa myönteisen erityiskohtelun lisämäärärahaa. Lisäksi koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen on myönnetty 0,5 miljoonan euron lisämääräraha. Suomenkieliseen varhaiskasvatukseen on lisäksi myönnetty 1,0 miljoonaa euroa varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja avustajien määrän lisäämiseksi.

Valtion erityisavustukset

Varhaiskasvatukselle on myönnetty positiivista diskriminaatoriaa 1,28 miljoonaa euroa ajalle 5.8.2019–31.12.2020. Rahalla palkattiin yhteensä 22 työntekijää: varhaiskasvatuksen opettajia, lastenhoitajia ja monikielisiä ohjaajia. Rahasta lapsimäärään suhteutettuna ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen palkattiin kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa.

Koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen esi- ja perusopetuksessa on myönnetty 3,0 miljoonaa euroa, josta esiopetuksen osuus on 350 000 euroa. Erityisavustus on tarkoitettu esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin muutoksen, inklusion, oppimisen ja hyvinvoinnin, tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden, vuorovaikutuksen ja lähikouluperiaatteen vahvistamiseen sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömään ja riittävään varhaiseen tukeen.

Rahalla on palkattu ns. PD-alueiden esiopetusryhmiin lastenhoitajia ja erityisavustajia mahdollistamaan pienryhmätoimintaa. Perusopetuksessa avustuksella on palkattu lisää opettajia ja/tai erityisopettajia ryhmäkokojen pienentämiseen, joustavien opetusjärjestelyiden ja yhteisopettajuuden toteuttamiseen sekä samanaikaisopettajuuden lisäämiseen. Tarvittaessa avustus on voitu kohdentaa myös koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen.

Varhaiskasvatukseen vuosille 2020–2021 haetulla erityisavustuksella on tarkoitus mallintaa ja laajentaa yksikkökohtaisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimintamallia, lisätä varhaiskasvatuksen opettajien ja -erityisopettajien, lastenhoitajien ja erityisavustajien määrää päiväkodeissa. Lisäksi rahalla on tarkoitus kehittää edelleen varhaiskasvatuksen monikielisen ohjauksen mallia niin, että ohjaus voisi juurtua osaksi pysyviä rakenteita.

Esi- ja perusopetukseen vuosille 2020–2021 haettua erityisavustusta on puolestaan tarkoitus kohdentaa myös erityisen tuen tarpeisten lasten ehyen opinpolun vahvistamiseksi palkkaamalla mm. esi- ja alkuopetuksessa toimivia laaja-alaisia erityisopettajia. Tavoitteena on varmistaa lapsen hyvä siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen ja varhaisen tuen toteutuminen.

Mukana-ohjelman ja koulutuksellisen tasa-arvon edistämishankkeiden toimenpiteet

Kaupunginhallitus on 19.3.2018 tekemällään päätöksellään kohdistanut 1 miljoonan euron erillismäärärahan, inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämiseen sekä erityisopetuksen kehittämiseen. Hanke on yksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahankkeen 2017–2021 Mukana-ohjelman toimenpiteistä (toimenpide 21). Toimenpiteen lähtökohtana on etsiä systemisiä ratkaisuja toiminnan eri tasoilla siten, että mahdollisimman moni lapsi saa tar-

vitsemansa tuen lähipäiväkodissa- tai koulussa tarvitsemansa tuen. Kehittämistoiminnassa on mukana 9 pilottikoulua ja 18 pilottipäiväkotia. Kehittämistyössä mallinnetaan kaikille sopivaa varhaiskasvatusta ja koulua kaikille kaupungin päiväkodeille ja kouluille.

Lisäksi erillismäärärahalla on erityisesti vahvistettu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erityisopettajien osaamista kouluttamalla heitä neuropsykiatrisiksi ratkaisukeskeisiksi valmentajiksi. Koulutusta on tarjottu systemaattisesti myös positiiviseen pedagogiikan vahvistamiseen, yhteisopettajuuden kehittämiseen sekä muuhun pedagogiseen tukeen liittyen

Opetushallitus on myöntänyt 1,2 miljoonaa euroa koulutuksellisen tasa-arvon edistämishankkeeseen ajalle 1.1.2019–30.6.2021. Hankkeessa on tavoitteena käytännön kokeilujen kautta kehittää uusia, ennaltaehkäiseviä interventioita tukemaan lapsia ja nuoria, joiden koulupolku on katkeamisvaarassa sekä parantaa Helsingissä olemassa olevia toimintamalleja. Hanke tukee inklusion ja lähikouluperiaatteen toteutumista, sekä kaupungin syrjäytymisen vastaisen strategian tavoitteiden toteutumista. Hankkeessa kokeillaan mm. koulunkäynnin jalkautuvaa työparimallia yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa ja kehitetään työelämäpaineista perusopetusta.

Yhteenveto

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yksi keskeinen painopiste on nuorten syrjäytymiskiirteen katkaiseminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahankkeella, Mukana-ohjelmalla, tavoitellaan systeemistä muutosta, jonka myötä lasten ja nuorten syrjäytyminen, ylisukupolvisen syrjäytymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät Helsingissä. Hyvinvointia tulee tukea jo ennen ongelmien ilmaantumista, ja lapsuudessa ilmeneviin signaaleihin reagoida ennen vaikeiden oireiden ilmestymistä. Mukana-ohjelman tavoitteena on siirtää syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävän työn painopistettä ennaltaehkäiseväksi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen ja eriarvoisuuden vähentämiseen sekä oppimisen tuen järjestämiseen ja kehittämiseen saadaan rahoitusta tällä hetkellä useammasta rahoituslähteestä ja eri aikoina eri aikajaksoille. Tämä vaikeuttaa opetuksenjärjestäjän systemaattista ja pitkäjänteistä taloussuunnittelua sekä toimenpiteiden vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia.

Lautakunta pitää huomionarvoisena sitä, että erillismäärärahaa kohdennetaan myös ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen järjestämiseen

päiväkodeissa ja kouluissa. Riittävällä henkilöstömäärällä tuen tarpeiden tunnistaminen ja annetun tuen oikea-aikaisuus paranevat.

Lautakunta pitää tärkeänä sitä, että sekä kaupungin erillisrahoituksessa että ulkopuolisessa rahoituksissa tulisi olla jatkuvuutta, jolloin se antaisi kunnille ja opetuksenjärjestäjille enemmän liikkumavaraa ja mahdollistaisi pitkäjänteisemmän suunnittelun. Toivottavaa olisi, että hankkeiden sijaan laajennettaisiin vapaasti käytettävää yleiskatteellista valtionosuusrahaa ja kunnat saisivat itse päättää, miten se käytetään. Tähän liittyen ministeriö on jo käynnistänyt selvityksen tasa-arvorahan mallin vakiinnuttamiseksi.

Lautakunta pitää perusteltuna että selvitetään mahdollisuudet erityisen tuen tarpeessa olevien lasten erityisrahoituksen käyttötapojen, vaikuttavuuden ja alueellisen kohdistumisen parantamiseksi.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi
Pasi Brandt, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 42527
pasi.brandt(a)hel.fi